

Sirpa Runsala

Läheisten osallistuminen asukkaan elämään palvelu- asumisessa -Hoitohenkilökunnan kokemuksia

Opinnäytetyö

Syksy 2017

SeAMK Sosiaali- ja terveysala

Sairaanhoitaja AMK

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU

Opinnäytetyön tiivistelmä

Koulutusyksikkö: Sosiaali- ja terveysalan yksikkö

Tutkinto-ohjelma: Sairaanhoidaja AMK

Suuntautumisvaihtoehto: Hoitotyö

Tekijä: Sirpa Runsala

Työn nimi: Läheisten osallistuminen asukkaan elämään palvelu-asumisessa/ Hoito-
henkilökunnan kokemuksia

Ohjaaja: Mari Salminen-Tuomaala, lehtori TtT ja Tiina Koskela, TtM, päätoiminen tun-
tiopettaja

Vuosi: 2017

Sivumäärä: 37

Liitteiden lukumäärä: 3

Opinnäytetyön tarkoituksena oli kuvata, millaiset tekijät edistävät tai heikentävät läheisen mahdollisuuksia osallistua palveluasunnossa asuvan vanhuksen elämään. Opinnäytetyön tavoitteena oli tuottaa uutta tietoa hoitohenkilökunnalle, miten läheisten osallistumista palveluasunnossa asuvan vanhuksen elämään voidaan edistää.

Opinnäytetyössä oli käytössä laadullinen eli kvalitatiivinen tutkimusmenetelmä. Tutkimusaineisto kerättiin teemahaastatteluna, haastatteleamalla neljää hoitajaa ikäihmisten tehostetun palvelun palvelukodista. Tutkimuskysymyksillä haettiin vastauksia kysymyksiin millaiset tekijät edistävät tai heikentävät läheisten mahdollisuuksia osallistua vanhuksen elämään palveluasunnossa? Sekä haettiin keinoja, miten sairaanhoidaja voi edistää läheisen osallistumista ikäihmisen elämään palveluasunnossa. Haastatteluaineisto analysoitiin induktiivisella eli tekstilähtöisellä sisältöanalyysillä. Tutkimuksen perustana on haastatteluissa esiin nousseet seikat.

Opinnäytetyön tuloksista kävi ilmi, että hoitohenkilökunnan ja läheisten kommunikaatio yhteys on perustana hyvälle kanssakäymiselle palvelukodissa olevan ikäihmisen hoidossa. Hoitohenkilökunnan kesken tulee sopia yhteiset linjat, joiden mukaan luodaan yhteistyötä läheisten kanssa.

Kommunikaatio, tiedon puute ja halukkuus ovat läheisten suurimmat esteet osallistumiselle. Läheisten asenteisiin vaikuttaminen, ensi päivästä alkaen, tuottaa molempia tyydyttävämpää yhteistyötä. Aktiivinen yhteydenpito ja läheisten rohkaiseminen, auttaa asukkaan viihtymiseen palvelukodissa. Sen seikka selventäminen, että palvelukoti on asukkaan koti eikä laitos, auttaa läheisiä ottamaan paremmin vastuuta hoitohenkilökunnan kanssa asukkaan viihtyvyydestä palvelukodissa.

Avainsanat: ikäihminen. läheinen. palveluasuminen, osallistuminen

SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Thesis abstract

Faculty: School of Health Care and Social Work

Degree programme: Degree programme in Nursing

Specialisation: Nursing Branch

Author/s: Sirpa Runsala

Title of thesis: Participation of Close Relatives in the Inhabitants' Lives in Sheltered Accommodation – A Perspective of the Nursing Staff

Supervisor(s): Salminen-Tuomaala Mari, PhD, Senior lecturer & Tiina Koskela, MNSc, Lecturer

Year: 2017

Number of pages: 37

Number of appendices: 3

The purpose of this dissertation was to describe the factors that promote or hinder the opportunities of the family to participate in the life of an old person who lives in sheltered living. The objective of the dissertation was to provide new information to the nursing staff on how to promote family participation in the life of an elderly person who lives in sheltered accommodation.

A qualitative research method was used in this thesis. The research material was collected using a theme interview by interviewing four nurses about the service home of elderly persons' 24-hour service housing. The purpose of the study questions was to look for answers regarding factors that promote or weaken family's opportunities to participate in elderly persons' life in sheltered accommodation. Furthermore, means were searched for to indicate how nurses could promote family participation in elderly persons' lives in sheltered accommodation. The interview material was analysed using an inductive contents analysis. The foundation of the enquiry consists of the facts that came up during the interviews.

The results of this thesis indicate that communication between the nursing staff and family is the foundation for good intercourse in the service home where the elderly person is cared for. The nursing staff must draw and agree on the common lines according to which cooperation with close relatives is carried out.

Poor communication, lack of information and willingness are the biggest obstacles for family participation. Trying to influence the attitudes of families as early as possible will lead to better cooperation and mutual satisfaction. Active cooperation and encouraging families help the inhabitant to enjoy the service home. Realizing that the service home is the inhabitant's home and not an institution helps close relatives to take better responsibility, together with the nursing staff, regarding residents' wellbeing in the service home.

.

Keywords: elderly person. family. service living, participation

SISÄLTÖ

Opinnäytetyön tiivistelmä.....	2
Thesis abstract.....	3
SISÄLTÖ	4
Kuva-, kuvio- ja taulukkoluettelo	5
1 JOHDANTO	6
2 Palveluasuminen vanhuksen elinympäristönä.....	7
2.1 Palveluasumista ohjaavat lait ja säädökset.....	7
2.2 Palveluasuminen vanhuksen kokemana	9
3 Läheinen osallisena palveluasunnossa asuvan yksilön elämään ..	11
3.1 Läheinen	11
3.2 Läheisen osallistumista edistävät ja heikentävät tekijät	12
3.3 Läheisten osallistuminen asukkaan elämään.....	13
4 Tutkimuksen tarkoitus, tavoite ja tutkimustehtävä.....	14
5 Tutkimuksen toteuttaminen	15
5.1 Teoriatiedon hankinta.....	15
5.2 Laadullinen tutkimus	15
5.3 Aineistonkeruu	16
5.4 Aineiston analysointi	17
6 Tulokset	19
6.1 Läheisen osallistumista edistävät tekijät	19
6.2 Läheisen osallistumista heikentävät tekijät.	22
6.3 Sairaanhoidajan mahdollisuudet edistää läheisten osallistumista asukkaan elämään palvelukodissa.....	24
7 Pohdinta.....	27
7.1 Tutkimustulosten tarkastelua	27
7.2 Opinnäytetyön eettisyys ja luotettavuus	29
7.3 Jatkotutkimushaasteita ja kehittämis ehdotuksia	31
LÄHTEET	32
LIITTEET	34

Kuva-, kuvio- ja taulukkoluettelo

Taulukko 1 Esimerkki aineiston analysoinnista "Läheisten osallistumista edistävät tekijät"	18
Taulukko 2 Esimerkki aineiston analysoinnista "Läheisten osallistumista heikentävät tekijät"	19
Taulukko 3 Esimerkki aineiston analysoinnista " Sairaanhoidajan mahdollisuudet edistää läheisten osallistumista asukkaan elämään palveluasumisessa"	22

1 JOHDANTO

Ihmisen vanhetessa kunto heikkenee ja tarvitaan lisää palveluja. Kotia sekä sinne tarjottuja palveluita joudutaan muokkaamaan, jos siellä asumista pidetään edelleen mahdollisena. Kotoa muuttaminen on yleensä edessä silloin, kun hoivaa tarvitaan paljon eikä sitä pystytä järjestämään enää kotiin. Tässä vaiheessa on edessä muutto laitokseen tai muunlaiseen asumispalvelua tarjoavaan yksikköön. Laitos -sanaa pyritään välttämään silloin, kun korostetaan asumisyksikön kodinomaisuutta. (Aaltonen, Henriksson, Tiilikka, Valokivi, Zechner. 2015.)

Asukkaan oma luonne ja käsitys yhteisöllisyydestä vaikuttaa paljon viihtyvyyteen. Se, miten asukas osallistuu yhteisiin toimintoihin, vaikuttaa paljon siihen, kuinka hän viihtyy talossa. Hoitohenkilökunnan taito ohjata erilaisia toimintoja ja virikkeitä vaikuttaa suurelta osalta palvelutalon muotoutumisessa kodiksi. Vuorovaikutus palvelutalossa voi myös muodostua rasitteeksi asukkaalle. Jos yhteisössä on paljon ohjattua toimintaa, niin voi muodostua pakkoa osallistumisesta sosiaaliseen tapahtumaan ja siinä saattaa syntyä asukkaiden välille kuppikuntia. (Okulov 2008. 90-91.)

Asukkaiden hyvinvoinnin tukeminen edellyttää hoitotyöntekijöiltä vuorovaikutustaitoja, kykyä tavalliseen kanssakäymiseen sekä ammattitaitoa huomioida vanhuksenläheiset hoitoon osallistumisessa. Läheiset ovat yleensä asukkaan yksilöllisen hoidon asiantuntijoita. (Sormunen & Topo 2008,126–130.)

Sosiaalihuoltolain 13 §:n mukaan kunnan on huolehdittava sosiaalipalvelujen järjestämisestä asukkailleen. Sosiaalihuoltolain 14 §:n mukaan kunnan asukkaalla tarkoitetaan henkilöä, jolla on kunnassa kotipaikka. (L 30.12.2014/1301.)

Opinnäytetyön tarkoituksena on kuvata, millaiset tekijät edistävät tai heikentävät läheisen mahdollisuuksia osallistua palveluasunnossa asuvan vanhuksen elämään. Opinnäytetyön tavoitteena on tuottaa uutta tietoa hoitohenkilökunnalle, miten läheisten osallistumista palveluasunnossa asuvan vanhuksen elämään voidaan edistää.

2 Palveluasuminen vanhuksen elinympäristönä

Palvelujen tarve lisääntyy ihmisen ikääntyessä ja kunnon heiketessä. Kun kotiin tarjottut palvelut muokataan, niin se saattaa pidentää siellä asumisen mahdollisuutta. Kun kotiin tarjottavat palvelut ja hoivan tarve eivät enää kohtaa, on edessä muutto kotoa. Muutto tapahtuu yleensä asumispalveluja tarjoavaan laitokseen. Silloin kun pyritään korostamaan kodinomaisuutta palveluasumisessa, vältetään sana laitos. (Aaltonen, ym. 2015.)

Aaltosen ym. (2015) artikkelissa tulkitaan laitoksessa olevan kodin silloin, kun palvelukodissa asuvat vanhuksat tuovat sinne omia huonekaluja ja muita kodin irtainta omaisuutta luomaan kodikkuutta. Laitosmaisuudesta pyritään eroon ja korostetaan sitä, että palvelukoti on vanhuksen koti eikä laitos. Artikkelissa korostetaan sitä, että vanhusten yksilöllisyyden säilymisen puolesta taistellaan. Samalla korostetaan sitä, ettei vanhus asu säilytyspaikassa. Vaan hän asuu kodissa, jossa on turvallinen ympäristö, ympärivuorokautinen apu saatavilla sekä aito välittäminen ja hoiva.

Palveluasumiselle ei ole varsinaista määritelmää. Sosiaali- ja terveydenhuollossa on käytössä määritelmä, jossa palveluasumiseen kuuluu aina palvelu ja asuminen. Palveluasumiseen kuuluu aina se, että asukkaalla on käytössään oma huone ja yhteiset tilat muiden asukkaiden kanssa. Palveluasuminen jaotellaan kahteen kategoriaan. Palveluasumiseen ja tehostettuun palveluasumiseen. Näiden erona on se, että palveluasumisessa hoitohenkilökunta on paikalla vain päivällä ja tehostetussa on ympärivuorokautinen läsnäolo henkilökunnalla. (Andersson. 2007.)

2.1 Palveluasumista ohjaavat lait ja säädökset.

Sosiaalihuoltolain (L 30.12.2014/1301) 21 §:n mukaan palveluasumista järjestetään henkilöille, jotka tarvitsevat soveltuvan asunnon sekä hoitoa ja huolenpitoa. Tehostettua palvelu-asumista järjestetään henkilöille, joilla hoidon ja huolenpidon tarve on ympärivuorokautista.

Palveluasumisella tarkoitetaan palveluasunnossa järjestettävää asumista ja palveluja. Palveluihin sisältyvät asiakkaan tarpeen mukainen hoito ja huolenpito, toimintakykyä

ylläpitävä ja edistävä toiminta, aterial-, vaatehuolto-, peseytymis- ja siivouspalvelut sekä osallisuutta ja sosiaalista kanssakäymistä edistävät palvelut. Tehostetussa palveluasumisessa palveluja järjestetään asiakkaan tarpeen mukaisesti ympärivuorokautisesti. (L 30.12.2014/1301.)

Asumispalveluja toteutettaessa on huolehdittava siitä, että henkilön yksityisyyttä ja oikeutta osallistumiseen kunnioitetaan ja hän saa tarpeenmukaiset kuntoutus- ja terveydenhuollon palvelut. (L 30.12.2014/1301.)

Sosiaalihuoltolain (L 30.12.2014/1301) 13 §:n mukaan kunnan on huolehdittava sosiaalipalvelujen järjestämisestä asukkailleen. Sosiaalihuoltolain (L 30.12.2014/1301) 14 §:n mukaan kunnan asukkaalla tarkoitetaan henkilöä, jolla on kunnassa kotipaikka.

Yksityiset sosiaalipalvelut täydentävät kunnallisia palveluja ja tarjoavat niille vaihtoehtoja. Yksityiset palveluntuottajat, lähinnä yritykset, järjestöt ja säätiöt, voivat myydä palvelujaan joko kunnille, kuntayhtymille tai suoraan asiakkaille. (Aluehallintovirasto. 2017.)

Kuluttajansuojalain 3 luvun 1 §:n mukaan elinkeinonharjoittajan tulee tarjota kulutushyödyke kohtuulliseen hintaan. Hintaan vaikuttavat seikat eivät saa muodostua kuluttajalle kohtuuttomiksi. Sopimusehtojen on oltava selkeitä ja kuluttajalle ymmärrettäviä. Sopimukseen tulee olla mahdollisuus tutustua ennen sen sopimista. (Kilpailu- ja kuluttaja virasto. 2015.)

Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelusetelistä annetun lain 6 §:n mukaan palvelusetelin saanut asiakas solmii itse sopimuksen palveluista, joita haluaa ostaa palveluntuottajalta. Kunnan, joka palvelusetelin myöntää, on selvitettävä asiakkaalle setelin arvo, palvelujen tuottajien hinnat, omavastuuosuuden määräytymisen perusteet ja arvioitava omavastuun suuruus sekä vastaavasta palvelusta sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain mukaan määräytyvä asiakasmaksu. (Kilpailu- ja kuluttaja virasto. 2015.)

Lailla yksityisistä sosiaalipalveluista on tarkoitus varmistaa asiakkaan oikeudet hyvästä palvelusta. Lain 5§:n mukaan palvelu perustuu aina sopimukseen tai kunnan teke-

mään hallintopäätökseen. Lain 7§:n pykälän mukaisesti asiakkaalle on laadittava palvelu-, hoito-, huolto- tai kuntoutussuunnitelmaan taikka muuhun vastaavaan suunnitelmaan. (Kilpailu- ja kuluttaja virasto. 2015.)

2.2 Palveluasuminen vanhuksen kokemana

Porre-Mutkala on Tampereen yliopistolle 2012 tekemässään tutkielmassa saanut vastaukseksi asukkailta seuraavaa: Vanhukset toivovat, että hoitajilla olisi heille aikaa, vaikka pienenkin hetken päivässä. Vanhuksille syntyvä tunne siitä, että he vaivaavat hoitajia omilla asioillaan ja ottavatkin asiansa puheeksi, vain jos on aivan pakko. Vanhukset ovat myöskin huomanneet henkilökunnan huonon ilmapiirin ja sen vaikutuksen työpäiviin. Hoitoon ja hoivaan ollaan yleisesti tyytyväisiä. Avun saamiseen tarvittaessa on kiinnitetty paljon huomiota.

Asukkaan oma luonne ja käsitys yhteisöllisyydestä vaikuttaa paljon viihtyvyyteen. Se, miten asukas osallistuu yhteisiin toimintoihin, vaikuttaa paljon siihen, kuinka hän viihtyy talossa. Hoitohenkilökunnan taito ohjata erilaisia toimintoja ja virikkeitä vaikuttaa suurelta osalta palvelutalon muotoutumisessa kodiksi. Vuorovaikutus palvelutalossa voi myös muodostua rasitteeksi asukkaalle. Jos yhteisössä on paljon ohjattua toimintaa, niin voi muodostua pakkoa osallistumisesta sosiaaliseen tapahtumaan ja siinä saattaa syntyä asukkaiden välille kuppikuntia. (Okulov 2008.)

Yleisesti asukkaiden kokemukset liittyvät palvelukodin viihtyvyyteen, kodinomaisuuteen, turvallisuuteen, hoitohenkilökunnan ja muiden asukkaiden kohtelemiseen ja yleiseen hoitoympäristöön. Avun saanti koetaan tärkeäksi. Tyytyväisyyttä koetaan myös ympäristön viihtyvyyteen, siisteyteen, puhtauteen, esteettömyyteen ja palvelukodin sijaintiin. Ajoittainen muistisairaiden huutelu koettiin häiritseväksi. (Karlsson 2016.)

Karlssonin (2016) tutkimuksesta ilmenee asukkaiden tyytyväisyys palvelujen saamisesta nopeasti. Lääkäri on tavattavissa nopeasti. Asukkaiden kokemusta siitä, että he saavat olla omia itsejään ja heitä kohdeltiin tasa-arvoisina sekä yksilöllisinä pidetään tärkeänä. Ruoka koetaan hyväksi ja sitä on riittävästi. Yöpalaa sekä välipaloja saa, halutessaan ne toimitetaan heille huoneeseen. Vaikuttaminen omiin asioihin koetaan hyväksi. Asukas saa päättää mihin aikaan esimerkiksi yövaippa vaihdetaan. Useimmat

tässä tutkimuksessa haastatellut asukkaat pitivät siitä, että hoitajat puhuttelivat heitä etunimellä.

3 Läheinen osallisena palveluasunnossa asuvan yksilön elämään

Hoitohenkilökunta toivoisi läheisten pitävän yhteyttä palvelukotiin muuttaneeseen asukkaaseen. Näillä tapaamisilla pidetään yllä asukkaan hyvää oloa ja tuetaan läheisiä heidän elämänsä eri toimien yhteensovittamisessa.

3.1 Läheinen

MOT-sanakirjan mukaan läheiselle on useampi määritelmä. Yhtenä määritelmänä on lähellä oleva, likeinen tai muuten erityisen tärkeä. Läheisyydestä puhutaan sukulaisuudessa, tuttavuudessa ja ystävytydessä. (MOT. 2017.)

Perhe -määritelmä MOT-sanakirjassa on yhdessä asuvien ihmisten ryhmä, jonka tavallisesti muodostavat kaksi keskenään avio- tai avoliitossa tai rekisteröidyssä parisuhteessa olevaa henkilöä ja heidän lapsensa. Yksinhuoltaja lapsineen tai lapseton pariskunta tulkitaan myös perheeksi. Perhe voi koostua myös usean sukupolven edustajista. (MOT.2017.)

Hallintolain 28.2–3 §:ssä läheiset on määriteltä jakamalla heidät kolmeen ryhmään. Ensimmäiseen ryhmään kuuluvat kaikkein lähimmät ihmiset henkilölle. Tätä kutsutaan laissa ”perhepiiriksi”. Siihen sisältyvät puoliso ja lapsi, lapsenlapsi, sisarus, vanhempi, isovanhempi ja hänelle muuten erityisen läheinen henkilö samoin kuin tällaisen henkilön puoliso; Puolisolla tarkoitetaan aviopuolisoa sekä avioliitonomaisissa olosuhteissa ja rekisteröidyssä parisuhteessa eläviä henkilöitä. Avioliitonomaisia olosuhteita ei säännöksessä ole erityisesti määriteltä. Yleensä avoliittona pidetään tilannetta, jossa eri sukupuolta olevat henkilöt elävät vakiintuneesti yhteisessä taloudessa (Kuntaliitto. 2017.)

Toiseen ryhmään kuuluvat vanhempien sisarus sekä hänen puolisonsa, sisarusten lapsi ja entinen puoliso. Luettelon 2 kohdan tarkoittamiin läheisiin kuuluvat henkilön setä, täti ja eno, mutta eivät heidän lapsensa eli serkut (Kuntaliitto. 2017.)

Kolmanteen ryhmään kuuluvat sekä puolison lapsi, lapsenlapsi, sisarus, vanhempi ja isovanhempi samoin kuin tällaisen henkilön puoliso sekä puolison sisarusten lapsi.

Lainkohdan tarkoittamia läheisiä ovat luottamushenkilön, viranhaltijan, työntekijän tai tilintarkastajan: Lain perustelujen mukaan erityisen läheisellä henkilöllä tulee yleensä olla asianomaisen elämässä vastaavanlainen sija kuin perheenjäsenellä tai muilla tässä kohdassa luetelluilla henkilöillä (Kuntaliitto.fi. 2017.)

3.2 Läheisen osallistumista edistävät ja heikentävät tekijät

Räsänen (2011) omassa tutkielmassaan Lapin yliopistolle, totesi henkilökunnan pitävän läheisiä pääsääntöisesti voimavarana, heidän osallistuessaan asukkaan hoitoon. Tosin läheiset koettiin vaativina. Tutkielmassa todettiin että, luottamuksellisen suhteen luominen on edellytys yhteistyölle. Vuorovaikutuksen onnistuminen läheisten ja hoitajien välillä on välttämätöntä. Sitä paremmin läheiset sitoutuvat asukkaan hoitoon, mitä luottamuksellisemman suhteen heihin pystytään luomaan.

Asukkaiden hyvinvoinnin tukeminen edellyttää hoitotyöntekijöiltä vuorovaikutustaitoja kykyä tavalliseen kanssakäymiseen sekä ammattitaitoa huomioida vanhuksen läheiset hoitoon osallistumisessa. Läheiset ovat yleensä asukkaan yksilöllisen hoidon asiantuntijoita. (Sormunen & Topo 2008.) Läheisten osallisuutta tukevat toimintamallit tulisi ottaa käyttöön etenkin ympärivuorokautisessa hoidossa (THL. 2017).

THL:n (2017) Vanhuspalvelujen seuranta -tutkimuksessa todetaan, mitä laajempaa ja tuetumpaa asuminen on, sitä vähemmän läheiset osallistuvat asukkaan hoitoon. Toimintaohjeita läheisten tukemiseen on vasta n. 50 %:ssa asumisyksiköistä. Suurin osa asumispalveluyksiköistä kuitenkin oma-aloitteisesti välittää tietoa läheisille hoidosta ja palveluista. Palautteen pyytäminen palveluiden laadukkuudesta ja riittävydestä läheisiltä ja henkilökunnalta tulisi tapahtua nykyistä useammin.

Mattila (2011) Tampereen Yliopistolle tekemässään tutkielmassa toteaa sairaanhoitajien kokevat, että usein läheiset monesti arastelevat tai pahimmillaan pelkäävät kohtaamista laitoksessa. Luontevan paikan löytäminen on vaikeaa. Tällöin hoitajien tulee pyrkiä rohkaisemaan ja ohjaamaan tämän paikan löytymisessä. Antaa lupa läheisille olla läsnä ja osallistua.

3.3 Läheisten osallistuminen asukkaan elämään

Läheisten vierailut palvelukodissa nousevat hyvin merkitykselliseen osaan palveluasumisessa. Asukkaan siirtyessä pois kotoaan, asumaan palvelukotiin, läheiset joutuvat miettimään ja järjestämään uudelleen suhteensa asukkaaseen. Mietittäväksi tulee se, että miten toimitaan perheenä uudistuneessa tilanteessa. Tämä vaatii oman aikansa. (Kotiranta. 2015.)

Oman lisäyksen asukkaan perhekäsitteeseen tuo se, että palvelukodissa toimitaan yhteisönä ja muut asukkaat luovat lisän perhekäsitteeseen. Saman lisäyksen tuovat myös muiden asukkaiden läheiset. Tämä vaihe ei ole ongelmaton asukkaalle itselleen kuin ei myöskään hänen läheisilleen. Toisaalta tämä tilanne luo uusia ulottuvuuksia asukkaan ja läheisten elämään, luoden uusia sosiaalisia verkostoja näin haluttaessa. (Kotiranta. 2015.)

Salminen-Tuomaala ym. (2011) artikkelissaan toteavat perheenjäsenten tarpeen olla tärkeä osa asukkaan hoitoa, eikä tuntea olevansa pelkkiä vierailijoita. Henkilökunnan herkkyyys tuntea läheisten kiinnostus osallistua asukkaan hoitoon edesauttaa osallistumista.

Mattila (2011) tutkielmassaan toteaa läheisten kokevan hoitajien ymmärryksen rohkaisevan osallistumiseen. Aito ymmärrys auttaa hoitajia huomaamaan läheisten hädän ja ammattiroolin laskeminen auttaa tulemaan lähelle. Keskustelu omista tunteistaan hoitajien kanssa, sai läheiset kokemaan tulleeensa huomioon otetuiksi. Läheiselle annettu tuki valoi luottamusta siitä, että asukas on hyvässä hoidossa ja turvassa.

Läheiset ovat asukkaan tilanteen parhaita asiantuntijoita. Hoitajan tulisi neuvotella heidän kanssaan asukkaan hoidosta. Läheiset pystyvät ehkä ainoina ihmisinä tulkitsemaan asukkaan elekieltä. Asukas ei saisi olla pelkkä toimenpiteiden kohde (Hiilamo 2015.)

4 Tutkimuksen tarkoitus, tavoite ja tutkimustehtävä

Opinnäytetyön tarkoituksena on kuvata, millaiset tekijät edistävät tai heikentävät läheisen mahdollisuuksia osallistua palveluasunnossa asuvan vanhuksen elämään. Opinnäytetyön tavoitteena on tuottaa uutta tietoa hoitohenkilökunnalle, miten läheisten osallistumista palveluasunnossa asuvan vanhuksen elämään voidaan edistää.

Tutkimustehtävät ovat:

1. Millaiset tekijät edistävät läheisten mahdollisuuksia osallistua vanhuksen elämään palveluasumisessa?
2. Millaiset tekijät heikentävät läheisten mahdollisuuksia osallistua vanhuksen elämään palveluasumisessa?
3. Miten sairaanhoitaja voi edistää läheisen osallistumista vanhuksen elämään palveluasumisessa?

5 Tutkimuksen toteuttaminen

5.1 Teoriatiedon hankinta

Tähän opinnäytetyöhön käytetty lähdemateriaali on pyritty hankkimaan mahdollisimman luotettavista lähteistä. Lähteet on rajattu alle 10 vuotta vanhoiksi. Tutkimusmateriaalin löytäminen oli ajoittain haasteellista. Aihetta on tutkittu vähän ja suomen kielellä kirjoitettua materiaalia löytyi vain pieni otos.

Tiedon hakemiseen käytettiin MOT-sanakirjaa, josta löytyi määritelmiä käsitteille, joita työssä käytettiin. Theseuksesta haettiin aiheeseen sopivia opinnäytetöitä, joiden lähdeluetteloita käytiin vinkkeinä tiedonhaussa. Seinäjoen korkeakoulukirjaston tietokannoista haettiin materiaalia. Suomenkielistä kirjallisuutta aiheeseen löytyi kirjaston perushakutoiminnalla. Melinda-tiedonhausta löytyi hyödyllistä materiaalia tutkimusmenetelmiin. Hoito-tiede- ja Tutkiva hoitotyö-lehtien artikkeleita löytyi kirjaston Aleksi-lehti-tietokannasta. Ulkomaista materiaalia ei opinnäytetyössä ole käytetty tekijän huonon kielitaidon vuoksi.

5.2 Laadullinen tutkimus

Toteutukseen opinnäytetyössä käytettiin laadullista eli kvalitatiivista tutkimusta. Tämä valittiin siksi, että tutkimuksen kohteena on inhimillinen toiminta (kanssa-käyminen asukkaan läheisten kanssa, läheisten ohjaus ja opastus, omat kokemukset hoitajana ja ammatti-identiteetti). Kvalitatiivinen tutkimus kuvaa todellista elämää ja asioita, jotka sitoutuvat toisiinsa eri tavoin. Sen aineistonkeruumenetelmänä voidaan käyttää esimerkiksi havainnointi tai ryhmä- ja tai yksilöhaastattelua. Laadullisen tutkimuksen pyrkimyksenä on löytää aineistoon syvyyttä ja tutkitavaa asiaa tutkitaan mahdollisimman kokonaisvaltaisesti (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2015).

5.3 Aineistonkeruu

Aineistonkeruussa kohderyhmänä ovat neljää hoitajaa Mikeva Oy:n palvelukoti Niitytuvassa Teuvalla. Kahdella hoitajista oli pidempiaikainen kokemus, yli kahdeksan vuotta, ikäihmisten hoitamisesta ja kaksi oli alle viisi vuotta alalla olleita. Tutkimuslupaa anottiin Mikeva Oy:n Länsi-Suomen aluepäälliköltä kesäkuussa 2017. Tutkimusluvan saavuttua sovittiin palvelukodin vastaavan ohjaajan kanssa suullisesti tutkimuksesta ja ajankohdasta, jolloin se toteutetaan. Annettiin alustava tutkimussuunnitelma liitteenä tällä tapaamisella annettavaksi tutkittaville. Näin heillä oli mahdollisuus tutustua kysymyksiin etukäteen.

Palvelukoti Niitytupa valikoitui tutkimuskohteeksi oman työni pohjalta. Sieltä löytyi sopivat tutkittavat ja riittävä ikäihmispohja tutkimukselle. Tutkimus tehtiin haastattelemalla neljää hoitajaa ja haastattelut toteutettiin teemahaastatteluna. Teemahaastattelun tavoitteena oli tarkoitus saada kysymyksiin pohjautuvaa, aitoa kokemustietoa hoitohenkilökunnan näkökulmasta. Haastateltavilta toivottiin omiin kokemuksiin ja tunteuksiin pohjautuvaa, vapaata kertomista. Haastateltavien hoitajien ikähaarukka 26-61 vuotta.

Hirsjärvi ja Hurme (2008) kuvaavat teemahaastattelua kohdennetuksi haastatteluksi. Siinä tiedetään se, että haastateltavat tuntevat aiheen ja ovat alustavasti tutustuneet siihen kokonaisuutena. Haastatteluun on laadittu haastattelurunko. Haastattelut suunnataan haastateltavien subjektiivisiin kokemuksiin ja tutkija on ennalta analysoinut aihetta.

Laadukkuutta voidaan tavoitella etukäteen sillä, että tehdään hyvä haastattelurunko. Eduksi on myös se, että mietitään ennalta, miten teemoja voidaan syventää, ja pohditaan vaihtoehtoisia lisäkysymysten muotoja. Ei voida liiaksi korostaa sitä, että teemahaastattelu ei ole vain pääteemojen esittämistä. (Hirsjärvi & Hurme. 2008).

Opinnäytetyön aineisto kerättiin teemahaastatteluna, joka toteutui yksilöhaastatteluna. Kaikki haastattelut nauhoitettiin. Haastattelu ajankohdat sovittiin jokaisen haastateltavan kanssa henkilökohtaisesti. Haastattelut toteutettiin kahden osalta työaikana, heidän työpaikallaan ja kahden luona heidän kodissaan. Haastattelutilanteet olivat häiriöttömät ja rennot. Alkujännityksen rauettua, haastateltavat suhtautuivat keskusteluun

rennosti ja haastattelutilanteet olivat hyvin leppoisia. Asioita pohdittiin hyvinkin syvällisesti ja rehellisesti omien näkemystensä mukaisesti.

Teemahaastattelu eteni kysymys järjestyksessä. Kysymykset oli järjestelty jouhevaan järjestykseen ja asia eteni loogisesti. Tarvittaessa haastateltavan kanssa palattiin edeltäneisiin kysymyksiin ja täydennettiin niitä. Haastateltavat saivat kertoa omia ajatuksiaan omaan tahtiinsa ja tarvittaessa esitettiin tarkentavia kysymyksiä. Haastattelua ohjaa haastattelija ja tilanteen vaatiessa palauttaa haastateltavan asiaan, jos keskustelu harhautuu liian kauas aiheesta. Tämä haastattelu-menetelmä sopii hyvin, koska aihe on hyvin henkilökohtainen ja jokainen kokee asian omalla tavallaan. Jokainen haastateltava saa kertoa aiheesta oman näkemyksensä mukaan, vapaasti. (Hirsjärvi & Hurme 1995). Haastattelija huolehtii, että jokaiseen kysymykseen saatiin vastaus.

5.4 Aineiston analysointi

Haastattelu analysoinnissa käytettiin induktiivisen sisällön analyysiä. Tämä analysointitapa on tekstilähtöinen. Siinä lähtökohtana ei ole teoria tai oletamus, jonka todenperäisyyttä mitataan. Analysoinnin kohteena on haastatteluaineisto, jota pyritään tutki-
maan eri näkökulmista mahdollisimman tarkasti ja saamaan analysointitulokseksi mahdollisimman kattava tulos. Aiheen sisällön tärkeyden päättää tutkittava, ei tutkija. Aineistoa analysoidessa voidaan käyttöön ottaa yksittäisiä sanoja, kappaleita tai lauseita. (Tuomi & Sarajärvi 2002.)

Haastattelut toteutettiin heinäkuun 2017 alussa. Jokainen haastattelu litteroitiin eli kirjoitettiin sanasta sanaan koneelle. Litteroinnissa kiinnitettiin huomiota myös asian esitystapaan. Neljästä haastattelusta kertyi aineistoa noin 12900 sanaa. Aineiston kirjoittamisen jälkeen tulostettiin tekstin paperille ja luettiin aineistoa moneen kertaan läpi, etsien kohtia, jotka vastasivat tutkimuskysymyksiin.

Tällä pyrittiin saamaan mahdollisimman hyvän käsityksen koko aineistosta. Lukemisen jälkeen tehtiin tekstiin merkinnät niihin kohtiin, jotka vastasivat kysymyksiin. Tämän jälkeen koottiin jokaisen haastateltavan teksteistä samaan kysymykseen vastaavat

kohdat. Tekstiin tehtiin pelkistysiä ja alakategorioita niin, että ne kuvaisivat mahdollisimman hyvin alkuperäisen tekstin tarkoitusta. Alakategorioita yhdistämällä saatiin yläkategoria, joka kuvasi kokonaisuutta. Tästä syntynyttä prosessia taulukoitiin.

6 Tulokset

6.1 Läheisen osallistumista edistävät tekijät

Pääkategoria kommunikaatiota edistävät tekijät muodostuivat alakategorioista yhteistyö läheisten kanssa ja hoitajien läsnäolo. Taulukko 1.

Haastateltavista jokainen toi esiin sen seikan, että osallistumisen riippuvan paljon läheisten halusta osallistua asukkaan elämään. Suhteet asukkaan ja läheisen välillä jo aiemmassa elämäntilanteessa, vaikuttaa siihen, kuinka suhteet kehittyvät palveluasumisen aikana. Myös läheisten määrä vaikuttaa siihen, kuinka heidän kanssa toimitaan. Jos läheisiä on useita, tulisi sopia yhteyshenkilö, jonka sitten välittäisi tiedon muille osallisille. Nykyisellään resurssit eivät riitä kontaktin ottamiseen moneen läheiseen. Sekä läheisten eriävät hoitotoiveet aiheuttavat tarvetta yhteyshenkilölle.

Asukkaan saapuessa palveluasumiseen, tulisi läheisten kanssa heti sopia mitä he voivat asukkaan kanssa tehdä. Hoito- ja kuntoutussuunnitelma tehdään kuukauden sisällä muutosta, mutta haastateltavien mukaan olisi hyvä, jos asiasta puhuttaisiin heti muuttovaiheessa. Läheisille tulisi kertoa, että heidän ja asukkaan välinen kanssa käyminen voi jatkua, kuten aikaisemmin kotona asuttaessa.

”Heti tuoda tietoisuuteen, että teillä on oikeus tehdä, te voitte tehdä ja teillä on lupa tehdä. Tää ei ole mikään rangaistuslaitos, johon tuodaan vanhus, joka on täällä sitten iän kaiken meidän armoilla.”

Jokaisessa haastattelussa painotettiin, että henkilökunnan tulee ottaa läheisiin yhteyttä helposti. Ei vain silloin, kun on jotain muutosta terveydentilassa tapahtunut. Juttelemalla läheisten kanssa, saadaan arvokasta tietoa asukkaan aikaisemmasta elämästä. Tämä tieto auttaa henkilökuntaa luomaan asukkaalle miellyttävän elämän palvelukodissa. Soittaminen puhelimella ja sähköpostin lähettäminen, tuo läheiselle tärkeyden tunteen. Läheisten huomioiminen heidän saapuessaan palvelukodille vierailulle, pidettiin erityisen tärkeänä. Tämä luo läheisille tunteen siitä, että he ovat tervetulleita ja heitä arvostetaan asukkaan hoidon järjestämisessä.

Jokainen haastateltava toi esiin läheistenpäivän merkityksen yhteistyössä. Tällaisilla päivillä saadaan läheisille yhteisesti tietoja palvelukodin käytännöistä ja resursseista. Voidaan tuoda esiin läheisille mahdollisuuksia, mitä he voivat asukkaan kanssa tehdä. Haastateltavat toivat esiin esimerkkeinä ulkoiluttamisen, asioiden hoitamisen, viihdyttämisen sekä pienet avustavat toimet. Avustavina toimina nähtiin esimerkiksi vessa-avun antaminen sekä suihkussa käyminen asukkaan kanssa. Hoidolliset toimenpiteet kuuluvat kuitenkin hoitajien toimenkuvaan. Tämä tulee tehdä selväksi läheisille.

Ajan antaminen myös läheisille, koettiin tärkeäksi. Keskusteleminen rohkaisee monesti läheisten uskallusta ottaa henkilökuntaan yhteyttä mieltä askarruttavista asioista. Kerromalla läheiselle talon rutiineista ja aikatauluista, voidaan samalla avata keskustelu siitä, mitä toivotaan asukkaan ja läheisten suhteelta henkilökunnan puolta.

”Läheinen on yhtä tärkeä kuin se, joka asuu siellä talossa. Samanlainen kohtelu.”

Hoitohenkilökunnan näkyvyys palvelukodissa, auttaa läheistä ottamaan kontaktia hoitajiin. Tämä helpottaa yhteistyötä ja samalla pystytään rohkaisemaan läheisiä toimimaan asukkaan kanssa. Haastateltavien mielestä jokaisen hoitajan tulee kohdata läheiset, eikä vetäytyä näkyvistä läheisten saapuessa palvelukodille. Läheisiä tulee rohkaista kysymään mieltä painavista asioista ja annettava heille ohjausta toimimiseen asukkaan kanssa.

Koulutuksen tarvetta läheisten kohtaamiseen, koki kaksi haastateltavaa. Koulutus koettiin tarpeelliseksi siinä, että miten haastavat läheiset kohdataan. Ohjeita ja neuvoja ei suorastaan kaivattu, mutta luentoja kanssakäymisestä ja kommunikaation kehittämisestä kaivattiin.

”Semmonen missä puhutaan läheisen kohtaamisesta, joku pitäis vaikka sellaisen luennon.”

Yhteisten linjojen käyttöä painottivat jokainen haastateltu. Hoitajien tulisi sanoa samat asiat läheiselle, ei luvata mitään sellaista mitä palvelukodissa ei voida toteuttaa tai joka ei kuulu hoitosuunnitelmaan. Läheisten vaatimukset tulisi käsitellä, ja perustellusti kertoa, mitkä ovat toteutettavissa hoitajien puolesta ja mitkä kuuluvat muille ammattikunnille.

Taulukko 1 Esimerkki aineiston analysoinnista ”Läheisten osallistumista edistävät tekijät”

Alkuperäisilmaisu	Pelkistys	Alakategoriat	Pääkategoria
<ul style="list-style-type: none"> - selvitetäisiin miten läheiset haluavat osallistua asukkaan elämään - yhteydenpitoa läheisten kanssa enemmän, vaikka puhelimella tai sähköpostilla - kerrotaan läheisille mitä saa ja voi tehdä asukkaan kanssa - avoimuutta siitä, että täällä saa tehdä samaa kuin kotona - säännöllinen yhteydenpito läheisiin - palvelukodilla järjestettäisiin läheistenpäiviä tai muita tapaamisia - hoitajat kysyisivät läheisiltä, onko heillä kysyttävää - neuvotaan läheisiä hoitotoimenpiteissä - ohjeistus siitä, että mitä saa tehdä ja että on oikeus tehdä - kannustetaan yhteiseen aikaan läheisten ja asukkaiden kesken - hoitaja on saatavilla silloin kun on tarvetta - tutustumistilanteessa jo kerrotaan, että on mahdollisuus osallistua asukkaan elämään 	<ul style="list-style-type: none"> osallistumis- mahdollisuudet yhteydenpitoa läheisiin keskustelu osallistumis- tavoista avoimuus yhteistyössä säännöllisyys yhteydenpidossa säännöllisyys tapaamisissa ja tapahtumissa saatavuus läheisille neuvontaa oikeuksien selvittäminen yhteiseen aikaan kannustaminen näkyvyys ja läsnäolo aikainen välittäminen 	<ul style="list-style-type: none"> Yhteistyö läheisten kanssa Hoitajien läsnäolo 	Kommunikaatiota edistävät tekijät

6.2 Läheisen osallistumista heikentävät tekijät.

Pääkategoria asenteet, erimielisyydet ja mahdollisuudet muodostuivat alakategorioista kielteiset asenteet, osallistumisen mahdollisuudet ja keskinäiset erimielisyydet. Taulukko 2.

Läheisten epäluottamus hoitohenkilökuntaa kohtaan, nousi haastatteluissa esiin. Se, että ei luoteta henkilökunnan ammattitaitoon, estää yhteisen linjauksen löytymisen. Tämä saattaa johtaa siihen, että tehdään virheellisiä johtopäätöksiä ilman, että otetaan puheeksi asiat henkilökunnan kanssa. Tähän käytökseen yhden haastateltavan mielestä saattaa johtaa se, että hoitajat osaltaan pelkäävät läheisiä ja yrittävät välttää kontaktin ottamista.

Hoitajien etninen tausta luo haastateltavien mukaan myös läheisille ajoittain epäluuloja. Myös erilaisella aksentilla suomea puhuva hoitaja sivutetaan herkemmin hoitohenkilökuntaan otettaessa yhteyttä. Tällaisten epäluulojen kohtaaminen syö hoitajien halua kohdata epäilevät läheiset ja tehdä heidän kanssaan yhteistyötä.

”Läheiset eivät halua jutella ihonvärittään erilaisen hoitajan kanssa, eikä luoteta sellaiseen hoitajaan joka puhuu suomea murtaen tai muuten eri lailla. Uskotaan hänen olevan epäpätevä, kun hän ei puhu pohjalaasta murretta.”

Haastateltavien mielestä tässä vaiheessa on hyvin tärkeää hoitajien kollegiaalisuus. Yhteisenä rintamana kohdataan epäilevät läheiset ja kerrotaan myös muualta tulleiden hoitajien olevan päteviä ja koulutettuja hoitamaan asukasta. Palvelukodin vastaavalla ohjaajalla on tässä vaiheessa suuri merkitys. Kuinka hän ottaa vastaan läheisten epäluottamuslauseet.

Läheisten ikä ja omat sairaudet koettiin haastateltavien keskuudessa rajoittaviksi tekijöiksi. Jos läheinen ei pysty esimerkiksi itse kunnolla kävelemään, ei hänelle ole mielekästä ehdottaa asukkaan ulkoiluttamista. Tällöin tulisi läheisen kanssa keskustella muista keinoista kohdata asukas palvelukodissa. Myös se, että läheiset asuvat kaukana, nousi esiin mahdollisena osallistumisen heikentävänä tekijänä. Välimatkan pituus estää usein tapahtuvat tapaamiset. Samoin läheisten oma elämäntilanne saattaa vaikuttaa halukkuuteen osallistua asukkaan elämään. Läheisen oma perhe-elämä, työtilanne, omassa perheessä tapahtuvat murrokset vaikeuttavat haastateltavien mielestä

läheisen asioiden yhteen nivoutumista. Luotetaan siihen, että asukkaalla on hoitopaikka ja häntä siellä hoidetaan.

Haastatteluissa nousi esiin myös se, että läheiset odottavat lupaa toimia asukkaan kanssa. On uskomuksia siitä, että tarvitaan lupa viedä esimerkiksi asukas ulos tai hänen kanssaan voi lähteä käymään vanhassa kodissa. Uskotaan, että vierailut tapahtuvat vain asukkaan huoneessa tai sen läheisyydessä.

”Pitää osata perustella myös sille läheisille, miksi me haluamme, että äitin kanssa esimerkiksi käydään siellä ulkona. Että se on joku läheinen joka sen tekee, eikä hoitaja joka käy sille kertomassa, että tuossa on ”narsisseja”. vaan se voi olla se läheinen joka käyttää yhteistä aikaa siihen”

Kun asukkaalla on paljon läheisiä, jotka haluavat osaltaan vaikuttaa hoidon toteutukseen, koettiin haastateltavien kesken hyvin heikentäväksi tekijäksi. Jos jokainen läheinen esittää vaatimuksia, niin nämä voivat olla jo itsessään ristiriidassa toistensa kanssa. Haastateltavien mielestä olisikin erittäin tärkeää sopia vain muutama läheinen, jonka kanssa asukkaan asioista neuvotellaan. Nämä yhdyshenkilöt voivat sitten välittää tietoa muille. Siinä tapauksessa, että asukkaan oma toive on ristiriidassa läheisten toiveiden kanssa, tulee hoitajien kunnioittaa asukkaan toivetta. Tämän haastateltavat kokivat vaikeaksi. Usein läheisissä on voimakastahtoisia ihmisiä, jotka eivät kaihda keinoja saada tahtoaan lävitse. Keinona yleensä käytetään valittamista päättäjille.

Taulukko 2 Esimerkki aineiston analysoinnista ”Läheisten osallistumista heikentävät tekijät”

Alkuperäisilmaisut	Pelkistykset	Alakategoriat	Pääkategoria
läheisen kielteiset asenteet hoitajia kohtaan vaikuttavat yhteydenottoon	läheisten kielteiset asenteet	kielteiset asenteet	
läheiset jaottelevat hoitajia hyviin ja huonoihin hoitajiin	läheisten mielipiteet hoitajista		
ulkomaalaistaustaisiin hoitajiin ei luoteta ja heitä väheksytään	etnistä taustaa väheksytään		
pienikokoiset hoitajat eivät läheisten	hoitajan ruumiillinen rakenne epäilyttää		

mielestä jaksaa hoi- taa läheisten vaatimuk- set ajoittain ylimitoi- tetut ja kohtuuttomat läheisten eivät ha- lua osallistua hoi- toon läheisillä pitkät väli- matkat asukkaan luokse palvelukotiin läheisten oma kunto ja terveys eivät enää riitä avusta- maan asukasta jos on paljon omaa sakkia, kenellä on lupa hoitaa asuk- kaan asioita läheisten ristiriidat keskenään vaikutta- vat hoitotoiveisiin on läheisiä joiden mielestä ”mamma” maksaa tästä ja kaikki kuuluu henki- lökunnalle	vaaditaan enem- män kuin palvelu- koti tarjoaa ei haluta osallistua pitkät välimatkat hankaloittavat osal- listumista läheisten oma ter- veydentila runtas läheisten määrä -eriävät mie- lipiteet heidän kes- ken läheisten eriävät toi- veet hoidosta läheiset vaativat täyttä palvelua ra- haa vastaan	osallistumisen mah- dollisuudet keskinäiset erimieli- syydet	asenteet, erimieli- syydet ja mahdolli- suudet
---	---	---	--

6.3 Sairaanhoitajan mahdollisuudet edistää läheisten osallistumista asukkaan elämään palvelukodissa

Pääkategoria tietotekniikka ja kommunikaatio muodostuivat alakategorioista tietotekniikan hyväksikäyttö, avoin yhteydenpito ja saatavilla olo, sekä tiedon ja taidon jakaminen. Taulukko 3.

Tietotekniikan hyväksikäyttö lisää läheisten ja asukkaan välistä kommunikointia. Haastateltavien mielestä uuden teknologian käyttö mahdollistaisi kuvallisen yhteydenpidon, esimerkiksi kaukana asuvien läheisten ja asukkaan kanssakäymisessä. Tämä kuitenkin lisää hoitajien tarvetta tuntea uusimpia tietotekniikan käyttötapoja ja samalla vaadittaisiin palveluntuottajalta lisäinvestointeja laitteisiin.

Haastatteluissa tuli esiin seikka siitä, että puhelimia yleensäkin saisi olla enemmän asukkaiden käytössä. Tämä kuitenkin vaatii aikaa hoitajilta, koska asukkaat eivät kuitenkaan itsenäisesti aina selviä soittamisesta. Tähän haastateltavat toivat esiin ratkaisuksi sen, että omahoitajat käyttävät osan ajastaan asukkaan kanssa yhteydenpidon mahdollistamiseen.

Sairaanhoitajan rooli haastateltavien mielestä koetaan tärkeäksi läheisten ja asukkaiden yhteydenpidon kannalta. Hoitajan saatavilla olo läheisille, auttaa helpottamaan yhteydenottamista. Läheisten kokema kommunikoinnin helppous ja tietojen saaminen, lähentää kaikkia osapuolia haastateltavien mielestä.

Haastateltavat toivat esiin sen, että palvelukodissa järjestettäisiin riittävän usein läheisten ja asukkaiden yhteisiä tapaamisia, joissa olisi mukana niin talon johtajistoa, sairaanhoitajat ja muu henkilöstö. Tällaiset yhteiset tapaamiset edesauttaisivat läheisiä yhdessä pohtimaan, millaisia asioita he toivovat palvelukodin ja heidän väliseltä yhteistyöltä.

Tietojen jakaminen koettiin haastateltavien mukaan hyvin oleelliseksi tekijäksi. Tiedon kertominen sellaisessa muodossa, että läheinen jolla ei ole terveydenhuollon koulutusta, ymmärtää sen. Tieto sairauksista ja niiden etenemisestä saattaa ahdistaa läheisiä. Tässä tulee sairaanhoitajan ammattitaito oleelliseen osaan. Kyky kertoa asioista ymmärrettävästi, ilman dramatisointia, auttaa läheistä käsittelemään sen hetkistä tilannetta.

Sairaanhoitajan tehtäväksi koettiin myös läheisten opastaminen asukkaan päivittäisissä toimissa. Läheisten ollessa uuden tilanteen edessä, he kokevat usein avuttomuutta. Tiedon jakaminen ja esimerkin antaminen auttavat avaamaan läheisille sen hetkisen tilanteen. Se rohkaisee toimimaan, vaikka asukkaan voinnissa onkin tapahtunut merkittäviä muutoksia.

Taulukko 3 Esimerkki aineiston analysoinnista " Sairaanhoidajan mahdollisuudet es edistää läheisten osallistumista asukkaan elämään palveluasumisessa"

Alkuperäisilmaisut	Pelkistys	Alakategoriat	Pääkategoria
videopuheluiden ja muiden sellaisten mahdollistaminen asukkaan ja kaukana asuvan läheisen kesken	tietotekniikan lisääminen yhteydenpidossa	tietotekniikan hyväksikäyttö	tietotekniikka ja kommunikaatio
enemmän puhelimia asukkaiden käyttöön jolla voidaan ottaa yhteyttä	yhteydenpitovälineiden lisääminen		
hoitajille aikaa auttaa asukasta tekniikan käytössä	avoin keskustelu ja yhteydenotto mahdollisuus		
avoimuutta asukkaan asioiden hoidossa ja keskusteluyhteyttä luovia toimia	yhteisiä tapaamisia riittävästi	avoin yhteydenpito ja saatavilla olo	
yhteisiä tapaamisia ja läheistenpäiviä järjestettävä riittävän usein	ohjausta sairauksista ja niiden etenemisestä		
ohjausta läheisille asukkaan tullessa palvelukotiin esim. tk jakson jälkeen	tapaamisen ja puheyhteyden helppouden varmistaminen		
hoitajien tehtävä itsestään mahdollisimman helposti lähestyttäviksi	tiedon jakaminen niin, että läheinen sen ymmärtää	tiedon ja taidon jakaminen	
tiedon jakaminen niin, että läheinen oppii käsittelemään asioita, niin tiedollisesti ja taidollisesti	selvät tilat ja opastus tilanteisiin kohdata asukas		
luoda mahdollisimman helpot tilat ja tilanteet kohdata asukas	konkreettista opastusta päivittäisistä toimista		
opastaa asukkaan avustamisessa päivittäisessä elämässä	antaa ohjeita ja lupa toimia asukkaan kanssa		
ohjata asukkaan päivittäisissä toiminnoissa ja virikkeellisessä osallistumisessa			

7 Pohdinta

7.1 Tutkimustulosten tarkastelua

Aluepäällikkö ja palvelukodin vastaava ohjaaja suhtautuivat hyvin positiivisesti tutkimukseen ja sain kannustavaa palautetta heiltä. Palvelukotiin tulevan asukkaan läheisten kohtaaminen on murroksessa. Tutkimuksella pyritäänkin saamaan tuloksia, jotka auttaisivat tulevaisuudessa kehittämään suhdetta läheisiin osana asukkaan hoitoa ja viihtyvyyttä.

Läheisten halu osallistua asukkaan elämään palvelukodissa vaihtelee monen asian yhteenliittymänä. Kuten tutkimuksissa ja tekemässäni haastattelussa kävi ilmi, että lähiset eivät aina uskalla toimia asukkaan kanssa vapaasti. On uskomuksia siitä, että tarvitaan hoitohenkilökunnan lupa esimerkiksi poistua talosta. Toisaalta haastatte- luissa ilmeni se, että läheiset vaativat palvelua, resursseista piittaamatta.

Esiin nousi jokaiselta haastateltavalta se, että läheisten kanssa ei kommunikoida tarpeeksi. Tutkijan kokemus hoitotyössä palvelukodissa on saman suuntainen. Läheisiin on ajoittain vaikea ottaa kontaktia ja heihin yhteydenpito jää välttämättömään. Tähän tarvitaan suurta muutosta. Haastateltavat painottivat ensitapaamisten aikana tapahtuvaa keskustelua ja tutkijan kokemus viittaa siihen, että tämä on juuri oikea tapa aloittaa läheisten kanssa asukkaan hoitosuhde.

THL:n 2017 tekemässä tutkielmassa, läheisten osallistumista tukevat toimintamallit tulisi olla jokaisessa tehostetun palvelun palvelukodissa käytössä. Samaan päätelmään tulivat myös haastateltavat. Yhteiset linjat tukevat hoitajien ammattitaitoa ja antavat läheisille tasapuoliset lähtökohdat asukkaan alkavaan hoitosuhteeseen. Tämän kanssa ole täysin samaa mieltä. Kun hoitajat antavat läheisille samaa informaatiota, ei synny tilanteita, joissa läheiset saavat lupauksia, joita ei pystytä kuitenkaan toteuttamaan. Etenkin haasteellisten läheisten kohdalla, olisi ensiarvoisen tärkeätä pitää kiinni sovituista linjoista. Tämä vaatii ammattitaitoa ja haastaa hoitajatkin miettimään omia taitojaan.

Nykyiset resurssit nousivat haastateltavien ajatuksissa moneen kertaan puheeksi. Läheisiä tarvitaan lisänä asukkaan hoitoon ja viihtyvyyden parantamiseen. Tämä on tullut

tutkijankin työssä moneen kertaan esiin. Vaikka asukkaalle tehdään hoito- ja kuntoutussuunnitelma, niin asukkaan muuttaessa palvelukotiin, olisi heti hyvä keskustella siitä, mitä läheiset haluavat, voivat ja olisivat pystyviä tekemään asukkaan kanssa. Pakolliset hoitotoimenpiteet vaativat suuren osan hoitajan ajasta ja hoitajalla on työvuoron aikana monta asukasta vastuullaan. Tästä johtuen aika, jonka hän ehtii käyttämään asukkaan kanssa kahden kesken, jää lyhyeksi. Haastateltavat myös toivat esiin, että asukkaalle olisi parempi se, että läheinen viettää aikaa hänen kanssaan. Läheisillä on kuitenkin parempi tietämys palvelukotiin muuttaneen asuka-
kaan entisestä elämästä ja mieltymyksistä.

Hiilamo (2015) toteaa läheisten olevan asukkaan parhaita tuntijoita. Läheisten ja hoitajien tulisikin toimia yhteistyössä asukkaan parhaaksi. Samaan päätelmään tultiin tutkimuksessa. Haastateltavat toivat esiin sen, että läheisillä on paras tieto asukkaasta ja sitä tulee myös käyttää. Läheiset pystyvät ehkä ainoina ihmisinä tulkitsemaan asukkaan elekieltä toteaa Hiilamo (2015).

Porre-Mutkalan 2012 tekemässä tutkielmassa tuli esiin asukkaiden oma näkemys siitä, että hoitajilla ei ole aikaa heille. Asukkaat toivovat aikaa, edes pienen hetken päivän mittaan. Heidän tuntemus siitä, että he ovat vaivaksi omineen asioineen ja ottavatkin asiat esiin vasta viime hetkellä. Samaan päätelmään tulivat myös haastateltavat. On huomattu kahtia jakautuvaa käytöstä tässä asiassa. On niitä asukkaita, jotka eivät kerro huolistaan ja taasen niitä, jotka pitävät asioistaan jatkuvaa huomionhakua. Tähän tutkija on itsekkin törmännyt työssään. Asukkaiden erilaiset taustat ja luonne tuoda esiin asioita, korostuu siinä tilanteessa, kun hoitajalla on monta asukasta hoidettavanaan.

Sormunen ym. (2008) ovat todenneet, että asukkaiden hyvinvoinnin tukeminen edellyttää hyviä ammatillisia ja tavallisia vuorovaikutustaitoja hoitohenkilökunnalta. Tutkimuksessa tuli esiin sama seikka. Haastateltavien mukaan hoitajien tulee ottaa yhteyttä läheisiin helposti ja pidettävä yhteyttä avoimena haasteista huolimatta. Läheiset ovat yleensä asukkaan yksilöllisen hoidon asiantuntijoita. (Sormunen & Topo 2008.)

7.2 Opinnäytetyön eettisyys ja luotettavuus

Tutkittavien informointi on tärkeä osa tutkimusaineiston onnistunutta elinkaarta. Informoinnilla on merkitystä paitsi tutkittaville ja tutkimusryhmälle, myös tiedeyhteisölle, aineiston arkistoivalle organisaatiolle ja aineiston jatkokäyttäjille (Tietoarkisto. 2017.) Tutkimusetiikalla tarkoitetaan eettisiä näkökulmia, jotka liittyvät eettisesti vastuullisten toimintatapojen noudattamiseen sekä tutkimukseen kohdistuvien loukkausten ja epärehellisyiden tunnistamiseen (Päällysaho. 2017.)

Laadullisen tutkimuksen luotettavuuteen vaikuttavat tutkija ja tutkijan taidot, aineiston laatu, aineiston analyysi ja tutkimustulosten esittäminen. Sisällönanalyysissä vaikuttaa lisäksi aineiston pelkistäminen niin, että se kuvaa mahdollisimman luotettavasti tutkittavaa ilmiötä. (Janhonen & Nikkonen 2003.)

Aiheen valintaan vaikutti opinnäytetyön tekijän työskentely ikäihmisten parissa ja halu selvittää, miten läheisiä voisi auttaa suhtautumaan muuttuneeseen tilanteeseen. Palvelukoti Niittytupa kannusti tutkimaan aihetta, sekä tutkimuksella selvittämään, kuinka voitaisiin parantaa läheisten ja palvelukodin yhteistyötä ikäihmisen muuttaessa palveluasumisen piiriin.

Teoriaosuuteen valittiin lähdemateriaalia, joka on tuoretta, alle kymmenen vuotta vanhaa tutkimustulosta. Materiaali valittiin suoraan aiheeseen liittyväksi, ja mukaan hyväksyttiin vain tieteelliset artikkelit, yliopistoväitöskirjat sekä hoitoalan tutkimustietoa julkaisevat nettisivustot. Suomenkielisen tutkimusaineiston vähyys aiheutti vaikeutta työhön.

Tutkimuslupa opinnäytetyötä varten haettiin tutkimuksen kohteena olleen yrityksen Länsi-Suomen aluepääliköltä. Tutkimukseen osallistuminen perustui vapaaehtoisuuteen. Jokainen haastateltava allekirjoitti kirjallisen luvan, joka sisälsi tiedon tutkimuksen nauhoittamisesta sekä vapaaehtoisuudesta. Kaikki tieto, minkä haastateltavat antoivat, oli luottamuksellista. Haastattelun saattoi keskeyttää missä vaiheessa tahansa, eikä siihen mennessä saatua tietoa voinut käyttää. Tutkimusluvan mukaisesti haastateltavien henkilöllisyys salataan jokaisessa vaiheessa, eikä henkilöllisyys missään vai-

heessa ole tunnistetavissa. Haastattelu materiaali hävitettiin asianmukaisesti opinnäytetyön valmistumisen jälkeen. Yrityksen ja toimipaikan nimi sai tutkimusluvan mukaisesti näkyä lopullisessa työssä. (Mikeva Oy. 2017).

Haastattelun aineisto kirjattiin huolellisesti niin, ettei sen sisältö muuttunut missään vaiheessa. Haastattelussa käytettiin teemahaastattelua, se soveltui aiheeseen hyvin, koska siinä haastateltava sai kertoa omin sanoin ajatuksensa käsiteltävään kysymykseen. Haastattelu eteni kysymys järjestyksessä. Kysymykset laadittiin luontevasti etenevään muotoon. Haastattelutilanne rauhoitettiin kaikelta häiriöltä.

Haastateltaville tuotiin tietäväksi haastattelun alussa, että vastaukset tuli olla omia mielipiteitä, ei yleisesti keskusteluissa kuultuja fraaseja. Painotettiin jokaisen haastattelun luottamuksellisuutta, sekä salassapitoa. Tällä pyrittiin saamaan mahdollisimman rehellistä ja pohtivaa ajattelua.

Tämä aineistonkeruumenetelmä sopi hyvin opinnäytetyön materiaalin keräämiseen. Teemahaastattelussa tutkittavat saivat kertoa omista ajatuksistaan avoimesti, ilman rajoittavia puitteita. Tämä menetelmä soveltuisi myös muissa samanlaisissa yksiköissä tehtäviin, samaa aihetta koskeviin tutkimuksiin. Tutkimuksen tuloksia ei voi yleistää, koska tutkittavien määrä on pieni ja tutkimus on laadullinen. Opinnäytetyö kuvasi hoitajien keinoja auttaa läheistä sopeutumaan ikäihmisen muuttoon palveluasumisen piiriin. Antaen keinoja tilanteeseen sopeutumiseen ja yhteistyökeinojen löytymiseen.

Tutkimuksen aineiston keruuseen ja analysointiin käytettiin aikaa paljon. Tutkijan kokemattomuus tehdä tieteellistä tutkielmaa, saattoi aiheuttaa vääristymiä. Nämä tulivat esiin etenkin materiaalin tulkinnessa ja havainnoinnissa. Kuitenkin materiaali oli pyritty tulkitsemaan ja analysoimaan totuuden peräisesti. Tutkielmassa käytetty teoreettinen materiaali on aikaisemmin julkaistua, itsenäisiä teoksia. Materiaalit ovat julkisesti saatavilla.

Haastattelumateriaali on käsitelty tarkasti ja luottamuksellisesti, eikä tuotoksessa ole tunnistettavissa haastateltuja. Haastattelumateriaalin hankinta ja käsittely tehtiin joka vaiheessa yksityisesti, eikä materiaalia ole julkaistu julkisesti.

Tutkijan oli helppo lähestyä haastateltavia ja tutkia heidän ajatuksiaan, koska työskentelee myöskin ikäihmisten parissa. Opinnäytetyöntekijänä ei kuitenkaan ole apua työurasta, koska toimii ensikerran haastattelijana.

7.3 Jatkotutkimushaasteita ja kehittämis ehdotuksia

Ikäihmisten palveluasumiseen muuttoon liittyvää murrosta läheisissä ei ole tutkittu paljoa. Tämä aihe olisi laajemmankin tutkimuksen perustana hyvä. Esimerkiksi voitaisiin tutkia, miten ikäihminen kokee muuton pois kotoaan ja mitä hän toivoo läheisiltään muuton jälkeen. Samoin voitaisiin tutkia läheisten yhteistyötoiveita hoitohenkilökunnalle, ikäihmisen hoitoon liittyen.

Tutkimuksessa tuli selville se seikka, että kommunikaatiota ei ole tarpeeksi muuton yhteydessä. Palvelukotien muuttuminen palveluasunnoiksi on muuttanut asumiskulttuuria. Jatkossa voisi tutkia miten hoitohenkilökunta on omaksunut työskentelyn asukkaan kotona, joksi palveluasuminen on luettava. Miten päästään pois laitosajattelusta.

Tutkimuksen kohteena voisi myös olla, miten hoitohenkilökuntaa voitaisiin kouluttaa ottamaan läheiset huomioon muuton yhteydessä, sekä haastavien läheisten kohtaamista kiireisessä työtahdissa.

Tilastollinen tutkimus läheisten osallistumisesta palvelukodissa asuvan ikäihmisen elämään, olisi myös hyödyllinen selvittää.

LÄHTEET

- Aaltonen, T., Henriksson, L., Tiilikka, T., Valokivi, H., Zechner, M. 2015. Kodista laitokseen: vanhusten asumisen representaatiot mielipidekirjoituksissa.
- Aluehallintovirasto.2017. Yksityiset sosiaalipalvelut. [Verkkosivu]. [Viitattu 17.8.2017.] Saatavana: <https://www.avi.fi/web/avi/yksityiset-sosiaalipalvelut#.WZWbiVFJaUI>
- Andersson, S. 2007. Palveluasuntoja ikäihmisille. palveluasumisen nykytilanne ja tuleva tarve. [Verkkojulkaisu]. Stakes. Raportteja 17/2007. Helsinki. [Viitattu 28.8.2017] Saatavana: <http://www.stakes.fi/verkkojulkaisut/raportit/R14-2007-VERKKO.pdf>
- Hiilamo, H. & Hiilamo, Ki. 2015. Hoivataistelu. Helsinki: Kirjapaja.
- Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 1995. Teemahaastattelu. Yliopistopaino. Helsinki.
- Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2008. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Yliopistonpaino. Helsinki.
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2015. Tutki ja Kirjoita. 20op. Tammi. Helsinki.
- Janhonen S. & Nikkonen M. (toim.) 2003. Laadulliset tutkimusmenetelmät hoitotieteessä. Juva: WSOY.
- Karlsson, K. 2016. Tehostettu palveluasuminen psyykkisen ja sosiaalisen emännähdun näkökulmasta. Pro-gradu. Jyväskylän Yliopisto. [Viitattu 8.3.2017]. Saatavana: <http://urn.fi/URN:NBN:fi:juu-201606082970>
- Kilpailu- ja kuluttajavirasto. 2015. Kuluttaja-asiamiehen linjaus. www.kkv.fi/ratkaisut-ja-julkaisut/julkaisut/kuluttaja-asiamiehen-linjaukset/toimialakohtaiset/vanhusten-palveluasumista-koskevat-elinkeinonharjoittajan-ja-kuluttajan-valiset-sopimukset/
- Kotiranta, T. 2015. Omaisena edelleen. Opas kodin ulkopuolisessa hoidossa olevien omaisille. [Verkkojulkaisu]. Omaisena edelleen ry. Pori. [Viitattu 2.9.2017] Saatavana: <http://omaisenaedelleen.fi/userassets/uploads/2015/04/Omaisena-edelleen-opas-2015.pdf>
- Kuntaliitto. 2017.[Viitattu 20.3.2017]. [Saatavana] <http://www.kuntaliitto.fi/asiantuntija-palvelu/laki/esteellisyysaannosten-tarchoittamat-laheiset>
- L 30.12.2014/1301. Sosiaalihuoltolaki.

- Mattila, E. 2011. Aikuispotilaan ja perheenjäsenen emotionaalinen ja tiedollinen tuki sairaalahoidon aikana. [Verkkojulkaisu]. Tampere: Tampereen yliopisto. Terveystieteiden yksikkö. Akateeminen väitöskirja. [Viitattu 2.9.2017]. Saatavana: <http://tampub.uta.fi/bitstream/handle/10024/66790/978-951-44-8541-1.pdf?sequence=1>
- Mikeva Oy. 2017. Länsi-Suomen aluepäällikkö. Tutkimuslupa 26.6.2017.
- MOT-sanakirja. 2017. Läheinen perhe [Verkkojulkaisu] Saatavana: <https://libts.seamk.fi:2137/mot/seamk/netmot.exe>. Vaatii kirjautumisen.
- Okulov, S. 2008. ”Yksin olo ois aika orpoo” -vanhusten palveluasumisen yksilölliset tekijät palvelutalon asukkaiden kokemuksissa, Kuopion Yliopisto. [Verkkojulkaisu]. [Viitattu 8.3.2017] <file:///E:/20081029141507%20kokemuksia.pdf>
- Päällysaho, S. 2017. Tutkimusetiikka tutkimuksessa. SeAMK. [Verkkojulkaisu]. [Viitattu 2.9.2017]. Saatavana: <http://verkkolehti.seamk.fi/asiantuntijablogi/tutkimusetiikka-tutkimuksessa/>
- Räsänen, R. 2011. Ikääntyneiden asiakkaiden elämänlaatu, ympärivuorokautisessa hoivassa sekä hoivan ja johtamisen laadun merkitys sille [Verkkojulkaisu] Lapin yliopisto, yhteiskuntatieteiden tiedekunta. Tampere. [Viitattu 15.8.2017.] Saatavana: https://lauda.ulapland.fi/bitstream/handle/10024/61722/R%C3%A4s%C3%A4nen_Riitta_DORIA.pdf?sequence=4
- Salminen-Tuomaala, M., Kaappola, A., Kurikka, S., Leikkola, P., Salonpää, M., Sandvik, S., Vanninen, J., & Paavilainen, E. 2011. Potilaat ja omaiset toivovat kokonaisvaltaista ohjausta. Sairaanhoitaja 84 (8), 50-53.
- Sormunen, S., Topo, P. (toim.) 2008. Laadukkaat dementiapalvelut – opas kunnille. Stakes, Oppaita 72, Helsinki, 126–130.
- THL. 2017. Kotihoidon, tavallisen palveluasumisen ja ympärivuorokautisen hoidon toimintatavat 2016. Vanhuspalvelujen seurantatutkimuksen toimintayksikkö- kyse- lyn tuloksia [Verkkojulkaisu]. [Viitattu 14.8.2017.] Saatavana: www.thl.fi/documents/10531/2923924/Kotihoidon%2C+tavallisen+palveluasumisen+ja+ymp%C3%A4rivuorokautisen+hoidon+toimintatavat+2016+-+THL.pdf/58e2e5c9-24ff-47a4-8fa3-573e8f70d707
- Tietoarkisto. 2017. Tutkittavien informointi. Aineistohallinnan käsikirja. [Verkkojulkaisu]. [Viitattu 2.9.2017]. Saatavana: <http://www.fsd.uta.fi/aineistonhallinta/fi/tutkittavien-informointi.html>
- Tuomi, J. & Sarajarvi, A. 2002. Laadullinen tutkimus ja sisällön analyysi. Helsinki. Tammi.

LIITTEET

Liite 1 Saatekirje

Liite 2 Suostumus tutkittavaksi

Liite 3 Haastatteluteemat/ haastattelurunko

Liite 1. Saatekirje

Saatekirje

Olen sairaanhoitaja, AMK, tutkintoa tekevä opiskelija Seinäjoen ammattikorkeakoulusta. Teen opinnäytetyötäni aiheesta ”Läheisten osallistuminen asukkaan elämään palveluasumisessa/ Hoitohenkilökunnan näkemänä – hoitohenkilökunnan kokemuksia”. Opinnäytetyöni tarkoituksena on selvittää hoitohenkilökunnan näkemyksiä ja kokemuksia, palvelukoti asukkaan läheisten mahdollisuuksista ja halukkuudesta osallistua asukkaan elämään palvelukodissa.

Tutkimuskysymyksiä ovat:

- Miten sairaanhoitaja / hoitaja voi edistää läheisten osallistumista vanhuksen elämään palveluasunnossa?
- Millaiset tekijät edistävät tai heikentävät läheisten mahdollisuuksia osallistua vanhuksen elämään palveluasunnossa?

Etsin haastateltavaksi neljää ohjaajaa palvelukodilta. Toivon kahta ohjaajaa, jolla on pitempi aikaista kokemusta, ja kahta ohjaajaa, joilla on lyhyempi kokemusaika tästä työstä.

Haastattelun voi keskeyttää missä vaiheessa tahansa ja se on ehdottoman luottamuksellinen. Haastateltavan henkilöllisyys ei tule missään työn vaiheessa, eikä sen valmistuttua esiin. Haastattelu nauhoitetaan myöhempää analysointia varten. Aineistoa käytän vain minä itse, ja aineisto hävitetään asianmukaisesti työn valmistuttua.

Ohjaavana opettajana toimii lehtori Mari Salminen-Tuomaala

Kiitos, Sirpa Runsala

Liite 2. Suostumus tutkittavaksi

Suostumus tutkittavaksi

LÄHEISEN OSALLITUMINEN ASUKKAAN ELÄMÄÄN PALVELUASUMISESSA/ HOI- TOHENKILÖKUNNAN NÄKEMÄNÄ – HOITOHENKILÖKUNNAN KOKEMUKSIA

Minua on pyydetty osallistumaan yllämainittuun tutkimukseen, ja olen saanut kirjallista ja suullista tietoa opinnäytetyöstä. Olen myös saanut mahdollisuuden esittää kysymyksiä.

Tiedostan, että tutkimukseen osallistuminen on vapaaehtoista. Tiedän, että haastattelu on täysin luottamuksellinen ja nauhoitetaan. Minulla on oikeus kieltäytyä siitä ja perua suostumukseni missä tahansa tutkimuksen vaiheessa, syytä ilmoittamatta. Jos perun suostumukseni, minulta saatuja tietoja ei käytetä tutkimuksessa. Olen tietoinen, että haastattelumateriaali pidetään salassa ja tuhotaan opinnäytetyön julkaisun jälkeen.

Teuvalla ____ . ____ . 2017

Teuvalla ____ . ____ . 2017

Tutkittavan allekirjoitus ja nimen selvennys

Suostumuksen vastaanottajan
allekirjoitus ja nimen selvennys

Liite 3. Haastatteluteemat/ haastattelurunko

HAASTATTELURUNKO

Hoitohenkilökunnan mahdollisuudet edistää läheisten osallistumista.

1. Millaiset mahdollisuudet ovat?
2. Tarvittaisiinko tuohon asiaan koulutusta tai yhteisistä linjoista sopimista?
3. Koetaanko läheiset haasteena vai mahdollisuutena?
4. Miten hoitaja voi edistää läheisten osallistumista asukkaan elämään palveluasumisessa?
 - a. Läheisten osallistumisen mahdollisuuksia edistävät tekijät
 - b. Läheisten osallistumisen mahdollisuuksia heikentävät tekijät
 - c. Läheisten haasteet osallistua asukkaan elämä palvelukodissa
5. Miten seuraavat tekijät edistävät tai heikentävät läheisten mahdollisuuksia osallistua ikäihmisen elämään palveluasumisessa?
 - a. Asenteet
 - b. Pelot
 - c. Halukkuus
 - d. Tieto
 - e. Taito
 - f. Muu asia